Ι. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ (3000-1100 π.Χ.)

5. Ο ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

<u>Ποια περίοδο καλύπτει ο μυκηναϊκός πολιτισμός και πού οφείλει το όνομά του;</u>

- ο μυκηναϊκός πολιτισμός αναπτύχθηκε στην ηπειρωτική Ελλάδα την ύστερη[1] εποχή του ..... (1600-1100π.Χ.)
- ονομάστηκε μυκηναϊκός γιατί οι ..... ήταν το σημαντικότερο κέντρο του πολιτισμού αυτού

<u>Τι γνωρίζετε για την περίοδο των βασιλικών τάφων; Σε ποιον οφείλουμε τις γνώσεις μας γι' αυτήν την περίοδο αλλά και για τον μυκηναϊκό πολιτισμό γενικότερα;</u>

- η αρχή του μυκηναϊκού πολιτισμού σημαδεύεται από την περίοδο των πλούσιων βασιλικών ..... (1600-1450π.Χ.)
- οι βασιλικοί τάφοι βρέθηκαν στην ακρόπολη των .....
- τους έφερε στο φως ο αρχαιολόγος Ερρίκος .....
- την περίοδο των βασιλικών τάφων δεν έχουν βρεθεί κτίσματα που να θεωρείται ότι ήταν .....

<u>Πότε και πού ξεκινά η ανακτορική φάση του μυκηναϊκού πολιτισμού;</u>

- ..... φάση (1400-1200π.Χ.):
- χτίζονται τα πρώτα ανάκτορα (Μυκήνες, Πύλος, ..., Τίρυνθα)
- χτίζονται συνήθως στην κορυφή κάποιας οχυρωμένης[2] .....
- αποτελούν ..... κέντρα της επικράτειας στην οποία ανήκουν (η μυκηναϊκή Ελλάδα είναι χωρισμένη σε επικράτειες με κέντρο την Πελοπόννησο και ιδιαίτερα την περιοχή της Αργολίδας)
- οι γύρω περιοχή είναι οργανωμένη σε ..... (οι κάτοικοι της περιοχής που βρίσκεται το ανάκτορο δημιουργούν οικισμούς-χωριά γύρω από αυτό, τους λεγόμενους δήμους)
- μετά το 1200π.Χ. τα ανάκτορα καταστρέφονται ή παρακμάζουν

---

1 ύστερη = προς το τέλος (της εποχής του Χαλκού).

2 Οι μυκηναϊκές ακροπόλεις είναι οχυρωμένες με γιγαντιαία τείχη τα οποία είναι γνωστά ως *κυκλώπεια*, λόγω των τεράστιων ογκόλιθων που χρησιμοποιούνταν για το χτίσιμό τους (κυκλώπειες οχυρώσεις των ακροπόλεων)

<u>Ποιες επιδράσεις άσκησε ο μινωικός πολιτισμός στον πολιτισμό των Μυκηναίων;</u>

- οι Μυκηναίοι έχουν εμπορικές σχέσεις με τους Μινωίτες

Ποιο είναι *το αποτέλεσμα* των εμπορικών σχέσεων μεταξύ των δύο πολιτισμών, του μινωικού που είναι λαμπρός αλλά βαίνει προς την παρακμή του και του μυκηναϊκού ο οποίος έχει συνεχώς αυξανόμενη δύναμη και επιρροή;

- οι Μυκηναίοι επηρεάζονται από τους Μινωίτες σε μεγάλο βαθμό κυρίως στους τομείς της τεχνολογίας, της τέχνης και της .....

- ωστόσο, δεν λείπουν και τα πρωτότυπα δείγματα του μυκηναϊκού πολιτισμού, στον τομέα της μνημειακής αρχιτεκτονικής[3], όπως είναι οι ..... τάφοι και οι ..... οχυρώσεις των ακροπόλεων

<u>Ποιοι τομείς αποτελούσαν τη βάση της οικονομίας του μυκηναϊκού πολιτισμού;</u>

- η γεωργία και η ..... αποτελούν τη βάση της οικονομίας των Μυκηναίων

- στα ανάκτορα εργάζονται κάποιοι βιοτέχνες αλλά και τεχνίτες που ασχολούνται με την ελεφαντουργία, τη λιθοτεχνία και τη .....

- αναπτύσσεται σε μεγάλο βαθμό το εμπόριο και η ..... και μετά την παρακμή των Μινωιτών και την επικράτηση των Μυκηναίων, η μυκηναϊκή ναυτιλία εξαπλώνεται σε όλη τη .....[4]

<u>Ποια είναι τα κοινά στοιχεία μεταξύ των μυκηναϊκών πόλεων που μας επιτρέπουν να μιλάμε για έναν ενιαίο μυκηναϊκό πολιτισμό;</u>

- τα ελληνικά φύλα της μυκηναϊκής εποχής έχουν τα παρακάτω κοινά χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν τον πολιτισμό της μυκηναϊκής κοινής:

α) κοινή ..... και γραφή (..... Β')

β) κοινή ..... και μεταθανάτιες δοξασίες

γ) κοινά έθιμα και πρακτικές .....

δ) κοινή κοινωνικοπολιτική οργάνωση

ε) κοινοί .....

---

3 μνημειακή αρχιτεκτονική = η αρχιτεκτονική που επιβάλλεται με το μέγεθός της

4 Μια τέτοια θαλάσσια εξάπλωση δεν θα έγινε πάντα με ειρηνικό τρόπο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο Τρωικός πόλεμος, ο οποίος απηχεί υπερπόντιες πολεμικές επιχειρήσεις της εποχής.

<u>Ποια ήταν η ιεράρχηση της μυκηναϊκής κοινωνίας;</u>

- ..... (κατοικεί στο ανάκτορο)
- αυλικοί
- .....
- ..... (οι κάτοικοι της περιοχής στην οποία βρίσκεται το ανάκτορο, δημιουργούν οικισμούς γύρω από αυτό, τους λεγόμενους *δήμους*· εκεί κατοικούν ....., κτηνοτρόφοι και .....)
- ..... (αποτελούν την κατώτερη κοινωνική βαθμίδα)

<u>Τι γνωρίζετε για τη Γραμμική Β';</u>

- είναι ..... γραφή (δηλαδή κάθε σύμβολο αντιστοιχεί σε μία συλλαβή)
- βρέθηκε σε ..... επιγραφές στα μυκηναϊκά ανάκτορα (Μυκήνες, Θήβα, Τίρυνθα, Πύλος) αλλά και στην Κνωσό και τα Χανιά
- πρόκειται για επιγραφές που χρονολογούνται μετά το 1400π.Χ. (δηλαδή την περίοδο κατά την οποία θεωρείται ότι οι Μυκηναίοι καταλαμβάνουν τη μινωική Κρήτη)
- στις πινακίδες της Γραμμικής Β' καταγράφονται διάφορες εμπορικές και γενικότερα ..... δραστηριότητες των ανακτόρων (κυρίως αφορούν τη διακίνηση των γεωργικών και ..... προιόντων), αλλά έμμεσα δίνουν πληροφορίες και για τη διοικητική οργάνωση και τη ..... ζωή των Μυκηναίων
- ήταν μια γραφή που γνώριζαν λίγοι, εξειδικευμένοι γραφείς, οι οποίοι εργάζονταν στα .....
- αποκρυπτογραφήθηκε το 1952 από τους Βρετανούς Μάικλ ..... και Τζον Τσάντγουικ

Ποιες είναι οι επικρατούσες απόψεις σχετικά με την προέλευση της Γραμμικής Β' και τη σχέση της με τη Γραμμική Α', τη γραφή της μινωικής Κρήτης;

- άλλοι θεωρούν ότι αποτελεί ένα σύστημα γραφής που δημιουργήθηκε στην ηπειρωτική Ελλάδα και μεταφέρθηκε στην Κρήτη (όταν οι Μυκηναίοι κατέλαβαν το νησί) και άλλοι υποστηρίζουν ότι αποτελεί την εξέλιξη της Γραμμικής Α' που είχε ήδη δημιουργηθεί στη μινωική Κρήτη
- μετά την πτώση των ανακτόρων (μετά το 1200π.Χ.), η Γραμμική Β' χάνεται (ίσως επειδή η γνώση της περιοριζόταν σε λίγους και εξειδικευμένους γραφείς, χωρίς να αποτελεί κτήμα περισσότερων ανθρώπων)

<u>Ποιες επαφές φαίνεται ότι αναπτύσσουν οι Μυκηναίοι κατά την περίοδο της ακμής τους;</u>

- μετά το 1450 π.Χ. οι Μυκηναίοι κυριαρχούν στην Κρήτη
- γίνονται θαλασσοκράτορες στη λεκάνη της Μεσογείου
- ιδρύουν ..... και ..... σταθμούς στο Αιγαίο και στα παράλια της Μικράς Ασίας αλλά και στην Κύπρο (συστηματικός αποικισμός)
- ταξιδεύουν για την αγορά πρώτων ..... αλλά και για την ανεύρεση νέων ..... (κυρίως στην Εγγύς Ανατολή, Σικελία, Ισπανία και νότια Ιταλία και σποραδικά στην Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη)
- συνάπτουν σχέσεις με τους Χετταίους (στα αρχεία των Χετταίων οι Μυκηναίοι αναφέρονται ως *Αχιγιάβα* (δηλαδή *Αχαιοί*) και θεωρούνται υπολογίσιμη ναυτική δύναμη)

<u>Ποιοι είναι οι πιθανοί λόγοι που οδηγούν το μυκηναϊκό πολιτισμό σε παρακμή, το 1200 π.Χ.;</u>

- 1200 π.Χ.: ξαφνική πτώση της δύναμης των Μυκηναίων
- ....., ακροπόλεις και οικισμοί καταστρέφονται
- εξαφανίζεται η ..... Β'- 1200 π.Χ.: ξαφνική πτώση της δύναμης των Μυκηναίων
- ....., ακροπόλεις και οικισμοί καταστρέφονται
- εξαφανίζεται η ..... Β'
- παρατηρείται πτώση του μυκηναικού εμπορίου και οικονομική κρίση

Ποια μπορεί να είναι *τα αίτια* της καταστροφής του μυκηναϊκού πολιτισμού;

Οι ακριβείς λόγοι δεν είναι γνωστοί, ωστόσο θεωρούμε ότι αυτή μπορεί να οφείλεται σε παράγοντες όπως:

α) η μετακίνηση νέων ελληνικών ..... (κάθοδος των .....)

β) οι εσωτερικές αναταραχές

γ) η αναστάτωση που επικρατεί εκείνη την περίοδο στην ανατολική Μεσόγειο, λόγω της πτώσης των Χετταίων και εξαιτίας των επιθέσεων των λεγόμενων "..... ...." εναντίον της Αιγύπτου